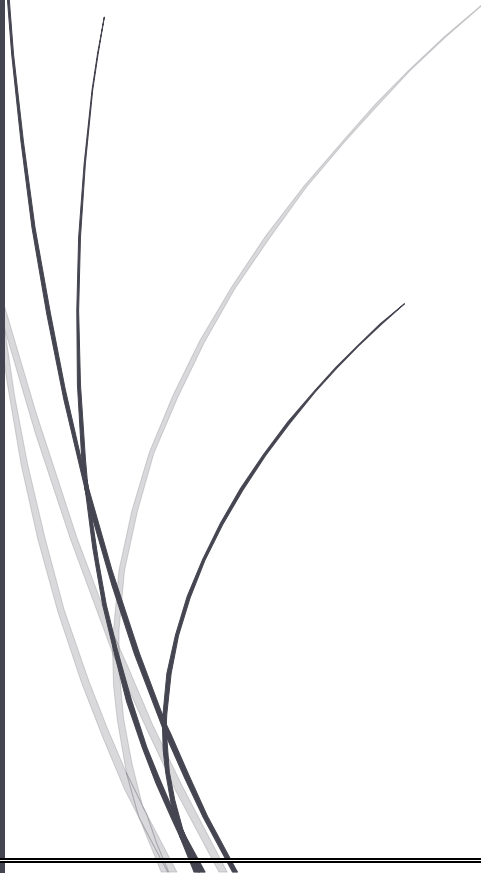

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز
دانشکده پرستاری و مامایی

راهنمای اخلاق و رفتار حرفه ای دانشجویان پرستاری، مامائی و اتاق عمل

**A Guide to ethics and professional behavior students in
Nursing, Midwifery & Surgical Technologist**

علم اخلاق در حرفه های علوم پزشکی، اهمیت و نقش اساسی دارد. در این علم، بایدها و نبایدهای اخلاقی کارکنان در حوزه علوم پزشکی و نحوه رفتار با مددجویان و همکاران مطرح می شود. لازم است کارکنان بهداشتی درمانی در جایگاه های مختلف ارائه ی خدمت، فعالیت های خود را بر اساس ارزش های مشترکی بنا نهند که بیانگر تعهد آنان به جامعه و حرفه ی کاریشان باشد.

رسالت و کارکرد اساسی دانشگاه شامل آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه و فراهم نمودن زمینه مساعد برای رشد و توسعه پایدار کشور است. اعضای هیئت علمی به مثابه مهمترین عامل تأثیرگذار در دستیابی به این هدف، در توسعه بینش، مهارتها، مسئولیت شخصی و توسعه اخلاقی دانشجویان مسئولیت خطیری داشته و تأثیر اساسی بر روی جو اخلاقی کل محیط دانشگاه دارند.

اعضای هیات علمی و دانشجویان دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز نیز ضمن رعایت شئونات اسلامی و آیین نامه دانشگاهی به منظور حصول اهداف متعالی دانشکده، ضوابطی را در زمینه اخلاق حرفه ای خود در محیط دانشگاه و واحدهای وابسته لحاظ کرده و منتهای تلاش خود را در رعایت و ترویج آن در جامعه خود به عمل خواهند آورد.

راهنمای اخلاق و رفتار حرفه ای پرستاری، مامائی و اتاق عمل با مشارکت کارگروه اخلاق حرفه ای پرستاری، مامائی و اتاق عمل دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز بر پایه آیین نامه اخلاق پرستاری و مامائی جمهوری اسلامی ایران تنظیم شده است و سندی است که اعضای هیات علمی و دانشجویان پرستاری، مامائی و اتاق عمل را ملزم به رعایت و ترویج مفاد آن در تمامی حیطه های عملکرد حرفه ای می داند .

از تمامی ذینفعان این راهنما خواسته می شود نظرات، پیشنهادات و انتقادات خود را جهت حفظ و بهینه سازی این پیش نویس به ما منعکس نمایند.

پوشش حرفه ای و سلامت شخصی

- پوشش حرفه ای با هدف حفظ شأن و حرمت حرف پزشکی و محیط علمی دانشگاه و محیط بالین، برانگیختن حس احترام، آرامش و اعتماد در دریافت کنندگان خدمت و جلوگیری از انتقال عفونت و حفظ ایمنی خود و بیماران رعایت می شود.
- استفاده از پوشش حرفه ای و لباس فرم، جهت متحد الشکل کردن لباس افراد مختلفی است که مامور انجام دادن خدمات معینی هستند.

لباس:

- لباس ها باید ساده، تمیز و مرتب باشند.
- لباس ها باید ضمن رعایت شئون کامل اسلامی، متناسب با اندام و آزاد باشند.
- لباس ها باید به رنگ های متعارف باشند و نباید حاوی تصاویر، علائم تبلیغاتی نامتعارف و حاوی پیام باشند.
- رعایت مقررات بخش در پوشیدن لباس فرم ضروری است. خارج از محیط هایی که اسکراب جزء ضوابط بخش است نباید اسکراب بر تن داشت و یا پوشیدن روپوش سفید روی آن لازم است.
- در محیط بالینی نصب کارت شناسایی در محل قابل رویت روی لباس الزامی است.
- پوشیدن کفش و جوراب مناسب الزامی است.
- پوشیدن مقنعه باید ضمن تامین پوشش شرعی، به نحوی باشد که مداخله ای در معاینه و اقدامات بالینی ایجاد نکند.
- در محیط بالینی نباید پوششی روی لباس فرم پوشید که مزاحم کار بالینی شود.
- پوشیدن شلوار جین در محیط های بالینی مجاز نمی باشد.

آرایش و زیورآلات:

- ظاهر افراد در محیط دانشگاه و محیط بالینی باید ساده، مرتب و در عین حال بدون آرایش باشد.
- به استثنای یک حلقه یا انگشتر ساده استفاده از زیورآلات آشکار مجاز نیست.
- ناخن ها باید کوتاه، مرتب و تمیز باشند. داشتن لاک و ناخن مصنوعی مجاز نیست.
- استعمال عطر و ادکلن با بوی تند در محیط دانشگاه و محیط بالینی مجاز نیست .

آراستگی:

- مهمترین شرایط آراستگی پاکیزه نگه داشتن تن و لباس و حفظ ظاهر می باشد.
- بوی عرق با به کار بردن عطر از بین نمی رود بلکه نیاز به شستشو و تعویض لباس دارد.

اونیفورم پرستاری:

- استفاده از اونیفورم پرستاری، جهت متحدالشکل کردن لباس افراد مختلفی است که مامور انجام دادن خدمات معینی هستند مانند (کمک بهیاران، بهیاران، پرستاران و نیروهای خدماتی و ...)

مراقبت از خویشان:

از جمله وظایفی که هر کس نسبت به خود دارد این است که شرایطی را در خود ایجاد کند تا انسانی سالم و محترم و محبوب در اجتماع باشد. دانشجویان نیز با پیروی از این قاعده در محیط کار و زندگی شخصی باید نکاتی را که برای برآزندی یک انسان در اجتماع لازم و مفید است به کار گیرند.

سلامت و بهداشت فردی:

- برای اینکه دانشجویان پرستاری ، مامایی و اتاق عمل بتوانند مراقب سلامت دیگران و عامل موثر در پیشرفت بهداشت جامعه باشند خودشان باید سالم باشند.
- معاینه پزشکی سالیانه و مشاوره با پزشک در موارد لزوم فراموش نشود.

- نکشیدن سیگار و رعایت بهداشت فردی بسیار مهم است.
- شستشوی صحیح دست ها در موقعیت های مختلف کاری طبق دستورالعمل های مربوطه انجام شود.

احترام به دیگران:

- به عقاید، آداب، رسوم و عادات بیمار احترام گذاشته شود.
- بیمار را به عنوان یک انسان در نظر گرفته، نام و مشخصات وی با احترام یاد شود.
- برای همراهان بیمار، همکاران و کادر درمانی و وقت دیگران احترام قائل شده و نظم و ترتیب رعایت شود.
- دانشجو خود را با ذکر نام، عنوان و نقش حرفه ای به مددجو/ بیمار معرفی کند .
- وظایف محوله را با احترام کامل به افراد و حفظ شأن آن ها انجام دهد .
- خواسته های مددجو/بیمار را صرفنظر از سن، جنس، نژاد، موقعیت، وضعیت اقتصادی، سبک زندگی، فرهنگ، مذهب، باورهای سیاسی و توانایی جسمی او، مورد توجه و ملاحظه قرار دهد .
- ارتباطی همراه با ملاحظت در رفتار و کلام داشته باشد، به نحوی که با جلب اعتماد مددجو/ بیمار بتواند نیازها و نگرانی های بیمار را دریابد .
- قبل از انجام هرگونه مداخلات پرستاری، مامایی و اتاق عمل ، رضایت آگاهانه ی بیمار یا سرپرست قانونی وی را جلب کند. در همین راستا اطلاعات کافی در مورد اقدامات انجام شده را در اختیار بیمار قرار دهد تا بیمار امکان قبول یا رد آگاهانه خدمات مراقبتی را داشته باشد. هیچ کس حق ندارد به جای یک فرد بالغ صلاحیت دار، رضایت دهد و در مورد کودکان، حق رضایت جزء مسوولیت های قیم قانونی است.
- به طور استثناء، در مواقع اورژانس که اقدام درمانی در اسرع وقت برای حفظ زندگی مددجو/بیمار ضروری است، بدون رضایت بیمار اقدامات لازم را شروع کند .
- در شرایطی که مددجو/بیمار قادر به اعلام رضایت نبوده، اطلاع از خواسته وی نیز امکان پذیر نباشد، بر اساس استانداردهای موجود و با در نظر گرفتن مصلحت مددجو/بیمار ، مناسبترین اقدام را برای او انجام دهد .

- کلیه اطلاعاتی که در حین فرایند مراقبتی به دست آورده یا در اختیار او قرار میگیرد، را راز حرفه ای تلقی کند و مگر در موارد مجاز، بدون رضایت مددجو/بیمار در اختیار دیگران قرار ندهد .
- در مواردی که از اطلاعات مددجو/بیمار در زمینه های تحقیقاتی و آموزشی استفاده می شود باید با کسب رضایت وی بوده و انتشار اطلاعات بدون درج نام یا هر نشانه منجر به شناسایی، صورت گیرد .
- هنگام انجام هر مداخله پرستاری، مامایی و اتاق عمل، به حریم خصوصی مددجو/بیمار احترام بگذارد .
- در صورت نارضایتی مددجو/بیمار یا بروز مشکل، حق وی برای تغییر پرستار مسوول یا سایر مراقبان و درمانگران را محترم شمرده ، در حد امکان در جلب رضایت مددجو/بیمار تلاش کند .
- از انجام اقداماتی که مستلزم زیرپا گذاردن اصول اخلاقی، قانونی و شرعی باشد حتی در صورت درخواست بیمار پرهیز کند.

وظیفه شناسی و مسئولیت پذیری:

- قوانین و مقررات قانونی، شرعی، حرفه ای رعایت شود.
- وظایف آموزشی نسبت به فراگیران، همکاران، مددجویان و اعضای جامعه مسئولانه انجام شود.
- دستورات مکتوب و شفاهی سرپرست مستقیم خود را طبق ضوابط موسسه دریافت و اجرا کند.
- به همکاران و سایر اعضای تیم ارائه دهنده خدمات در رفع مشکلاتی که برای آنها در زمینه رفتار حرفه ای، عملکرد بالینی و سلامتی شان پیش می آید، کمک شود و به ایشان در مسایل بالینی، آموزشی و پژوهشی در حد توان خود، یاری رسانده شود .
- همیشه در ساعات موظف کار در بیمارستان، نشان شناسایی (اتیکت) در محل قابل دید لباس نصب شود.
- با حضور به موقع، انجام وظایف حرفه ای به نحو احسن، و ثبت دقیق و کامل مراقبت های انجام شده، امنیت مددجو را تأمین کرده و به فراخوان ها به سرعت پاسخ داده شود.
- با سایر اعضای تیم ارائه دهنده خدمات سلامت، همکاری به موقع و مناسبی داشته، تا طرح درمانی و مراقبتی یکپارچه و مستمری برای مددجو ارائه گردد.

- پس از اتمام نوبت کاری، از رها نشدن بیمار و انتقال مسئولیت مراقبت از وی به همکار، اطمینان حاصل شود.
- روند مراقبت از مددجویان را پیگیری نموده و از ارائه اطلاعات لازم برای ادامه مراقبت و آموزش برنامه ترخیص به مددجو اطمینان حاصل شود.
- دیگران به رعایت نظم و مقررات اداری و رفتار اجتماعی مناسب تشویق و ترغیب شوند.
- برای بی خطر بودن مداخلات پرستاری، مامایی و اتاق عمل احتیاطات لازم را بکار بسته و در موارد لازم این موضوع را با سایر اعضای تیم سلامت به مشورت گذاشته و برای پیشگیری از انتقال بیماری های منتقله از طریق خون و مایعات به خود یا دیگران احتیاطات لازم به عمل آورده شود.
- در صورت بروز بیماری یا ناتوانی جسمی / روانی یا مشکلات شخصی که در انجام کار اختلال ایجاد کرده یا وی را در معرض خطر قرار می دهد، درخواست کمک کرده و طبق ضوابط، مسئول ذیربط را مطلع گرداند.
- به منظور جلوگیری از آسیب به مددجو و کمک به همکار، موارد اعتیاد به مواد مخدر و روانگردان ها، اختلالات روانی و ناتوانی های همکاران که محل انجام وظایف محوله آنان می باشد به مرجع ذیصلاح در مرکز بهداشتی، درمانی یا دانشکده مربوطه، گزارش شود.
- توانمندی و دانش کافی روز آمد برای مراقبت مؤثر و ایمن داشته و در برابر اقدامات خود به مددجویان و جامعه پاسخگو باشد.

ارتباط با دیگران:

- کلیه ارائه دهندگان خدمات پرستاری، مامایی و اتاق عمل در واحدهای مختلف آموزشی، پژوهشی و بالین موظفند به حقوق دیگر همکاران و تیم درمانی در همه ی سطوح، احترام بگذارند و در تعاملات خود با آنان، نهایت ادب را رعایت کنند. لازم است رعایت احترام و ادب به پیشکسوتان و افراد باسابقه، به صورت ویژه مدنظر افراد قرار گیرد.

- لازم است به منظور رفع مشکلاتی که در زمینه ی رفتار حرفه ای، عملکرد بالینی و سلامت، برای همکاران و دیگر افراد ارائه دهنده ی خدمات سلامت پیش می آید، تا حد توان، به آنان کمک کنند.
- افراد مکلفند در حد توان، برای انتقال دانسته ها و تجارب خود به همکاران و دیگر اعضای تیم ارائه دهنده ی خدمات سلامت، اقدام کنند. در مواردی که همکاران از هر یک از افراد تقاضای مشاوره کنند، لازم است پاسخ درخواست مشاوره در اولین فرصت ممکن، به بهترین نحو و به شکلی باشد که همکار متقاضی مشاوره، با دریافت پاسخ مشاوره، به روشنی بتواند محتوای آن را درک و در سیر ارائه ی خدمت، از آن استفاده کند.
- افراد مکلفند از هرگونه انتقاد غیرسازنده، تخطئه، توهین و تحقیر دیگر همکاران، در هر حال و به ویژه در حضور بیماران و همراهان آنان خودداری کنند.
- لازم است سوءرفتارهای حرفه ای همکاران یا ناتوانی جسمی و روانی آنان برای ادامه خدمت حرفه ای، در صورتی که جدی نباشد، به خود آنان منعکس شود و در صورت جدی بودن یا اصلاح نکردن رفتار، لازم است موضوع به صورت محرمانه به مدیریت و مسئولین مربوطه گزارش شود.

شرافت و درست کاری:

- با بیمار به عنوان یک انسان (و نه شیء یا case) رفتار شود.
- در موقعیت های دشوار خونسردی خود را حفظ کند.
- در کردار، گفتار و نوشتار (نظیر گواهی ها، گزارش ها و تکالیف) صداقت و امانت داری رعایت شود و اسرار دیگران فاش نشود.
- در صورت بروز خطا در مداخلات پرستاری، مامایی و اتاق عمل یا وجود هرگونه اعتراض یا مشکل از سوی مددجو؛ ضمن پذیرش مسئولیت، خود را متعهد به پاسخ گویی به مددجو و مقامات مسئول دانسته، در جهت اصلاح آثار آن اقدام کند؛ و تجربیات خود را در این زمینه به همکارانش انتقال دهد.
- در صورت وجود مشکل در ارائه خدمت ضمن اطلاع به مددجو/ بیمار، از طریق مشورت با سایر همکاران یا ارجاع به سایر مراکز بهداشتی درمانی، در حل مشکل ایجاد شده اقدام نماید .

- از جایگاه خود به عنوان درمانگر، برای بهره جویی اقتصادی، اداری و ... از مددجو و همراهانش استفاده نکند.
- از انجام اقداماتی که مستلزم زیر پا گذاردن اصول اخلاقی، قانونی و شرعی باشد حتی در صورت درخواست مددجو پرهیز کند.
- از هر گونه مشاجره لفظی و برخورد فیزیکی با مددجو و همراهانش اجتناب کرده و موارد را به انتظامات مرکز بهداشتی- درمانی یا آموزشی اطلاع دهد.
- موقعیت تعارض منافع خود را شفاف اعلام کرده و آن را در جهت تأمین منافع سلامتی مددجویان مدیریت کند.
- از نام و موقعیت خود جهت تبلیغ تجاری محصولات بهداشتی، دارویی یا پزشکی استفاده ننماید.
- هنگام ارایه یک محصول جدید با بکارگیری آن در بالین، آگاهی کامل از خطرات احتمالی آن محصول داشته و اطلاعات لازم در مورد فواید و مضرات استفاده از آن محصول را در اختیار مددجو قرار داده تا امکان انتخاب آگاهانه برای وی فراهم شود.
- در ارجاع بیمار، تنها منافع او را در نظر گرفته، هیچ گاه انتقال مددجو را به خاطر منافع شخصی از مرکز دانشگاهی به مراکز درمانی دیگر توصیه نمی کند.
- علی رغم خستگی و فشارهای شغلی و مشکلات شخصی، صبوری نموده و آرامش خود را در مواجهه با مددجو، همراهان و همکاران حفظ کند.
- از استعمال الکل، مواد مخدر، دخانیات و مواد روان گردان در محیطهای بالینی و آموزشی پرهیز شود.
- از تحمیل هزینه بی مورد به مددجو و اتلاف منابع نظام سلامت پرهیز شود.
- از سوء استفاده از اختیارات و امکانات ناشی از قدرت و مقام در نظام سلامت پرهیز شود.
- در چهارچوب قوانین و دستورالعملهای موجود انجام وظیفه کرده و از انجام مداخلات غیرضروری برای مددجو پرهیز شود.

- در کلیه امور پژوهشی، ضوابط و راهنماهای عمومی و اختصاصی اخلاق در پژوهش رعایت شود. از جمله: کسب رضایت آگاهانه، عدم تحمیل هزینه های پژوهش، پرهیز از فریبکاری و سرقت علمی، گزارش صادقانه نتایج، عدم استفاده از جایگاه حرفه ای برای متقاعدسازی مددجو به شرکت در پژوهش و مواردی نظیر آن
- در صورت عدم همکاری مددجو و یا خانواده وی در آموزش یا پژوهش، روند ارائه خدمات به مددجو تحت تاثیر قرار نگیرد.

تعالی شغلی:

- خطاهای خود را پذیرفته و به دنبال دریافت بازخورد از عملکرد خویش است.
- وقتی به وی بازخورد داده میشود، می پذیرد و تلاش در راستای بالا بردن دانش و مهارت خود دارد.
- با هدف ارتقای کیفیت خدمات، حداکثر تلاش خود را در جهت حفظ فضای مناسب کاری و افزایش انگیزه حرفه ای به انجام می رساند.
- در حرفه خود ابتکار، خلاقیت و نوآوری دارد.
- دیگران از نحوه ارائه خدمات وی رضایتمندی دارند.
- همواره در پی آموختن و دانش و مهارت های جدید باشد.

نوع دوستی:

- منافع دیگران خصوصا بیمار را بر منافع خود ترجیح دهد.
- مراقبت پرستاری، مامایی و اتاق عمل را صرفنظر از نژاد، ملیت، مذهب، فرهنگ، جنس، سن، وضعیت اقتصادی-اجتماعی، مسائل سیاسی، بیماری جسمی یا روحی-روانی یا هر عامل دیگری ارائه دهد.
- منشور حقوق بیمار را در شرایط مختلف رعایت کرده و از آن دفاع کند.
- بیماران نیازمند را به واحد مددکاری یا انجمن های خیریه معرفی کند.
- در راستای مراقبت از مددجو، با برقراری ارتباطی همدلانه، برای گوش دادن به مشکلات و نگرانی های او و پاسخ به سؤالات وی، وقت کافی و متناسب صرف کند.

- با شفقت و مهربانی در جهت رفع نگرانی، ترس و رنج بیمار تلاش نموده و به مددجو و خانواده اش آگاهی و امید واقع بینانه بخشد.
- در صورت نیاز فوری جامعه به خدمات پرستاری، مامایی و اتاق عمل در هنگام بروز سوانح و حوادث (مانند جنگ، زلزله، همه گیری بیماریها و مانند آن)، با در نظر گرفتن احتیاطات لازم، با حداکثر توان خود همکاری و فعالیت کند.
- به جامعه در زمینه های ارتقای سلامتی و پیشگیری از بیماری ها آموزش داده و این را از مهم ترین مسئولیت های خود بدانند.
- به گروه ها و افراد آسیب پذیر از قبیل کودکان، سالمندان، افراد دچار ناتوانی و معلولیت های جسمی، بیماران روانی و مانند آن ها توجه ویژه داشته باشد.

فرم ارزشیابی اخلاق و مقررات حرفه ای دانشجوی

ردیف	عناوین	خیلی ضعیف	ضعیف	متوسط	خوب	خیلی خوب	ملاحظات و تایید مربی
۱	وقت شناسی بر اساس مقررات و قوانین اعلام شده						
۲	حضور ذهن، دقت و سرعت عمل در انجام امور محوله						
۳	حسن همکاری و قبول مسئولیت نسبت به مددجو						
۴	رعایت لباس فرم*						
۵	رعایت موازین پوشش حرفه ای (آراستگی ظاهر، موازین بهداشت، مدل موی متعارف، عدم آرایش و استفاده از زیورآلات، ناخن کوتاه و بدون لاک...)						
۶	جدیت در نگهداری از وسایل بخش						
۷	گزارش بموقع حوادث و خطاها						
۸	عدم استفاده از گوشی همراه حین کارآموزی						
۹	نصب کارت شناسایی / ایتیکت در محل قابل رویت بروی روپوش						
۱۰	ارتباط مناسب با مددجو، خانواده، مربی و همکاران						
۱۱	رفتار احترام آمیز با بیمار، اعضای خانواده و اعضای تیم						
۱۲	انتقاد پذیری و پذیرش اشتباهات و سعی در رفع آنها						
۱۳	برخورداری از دانش و مهارت لازم برای عملکرد بالینی قانونمند، ایمن و اثر بخش						
۱۴	کسب رضایت آگاهانه از مددجو/ قیم قبل از هر گونه اقدام مراقبتی						
۱۵	حفظ حریم خصوصی مددجویان						
۱۶	محترم شمردن اعتقادات و باورهای فرهنگی و مذهبی مددجویان						
۱۷	رفتار توأم با احترام و همدلی با مددجویان						
۱۸	اهتمام نسبت به حفظ حقوق مددجویان						
۱۹	اهتمام نسبت به حفظ ایمنی مددجویان						

*لباس فرم دانشجویان در محیط های بالینی

پرستاری:

آقایان: روپوش سفید، شلوار مشکی پارچه ای، کفش مشکی ساده و راحت (ترجیحاً کفش پرستاری).

خانم ها: روپوش سفید، شلوار سورمه ای پارچه ای، کفش مشکی ساده و راحت (ترجیحاً کفش پرستاری) و مقنعه سورمه ای.

اتاق عمل:

آقایان: بخش: روپوش سفید، شلوار مشکی پارچه ای، کفش مشکی ساده و راحت (ترجیحاً کفش پرستاری).

اتاق عمل: بلوز و شلوار سبز، دمپایی جلو بسته.

خانم ها:

بخش: روپوش سفید، شلوار سورمه ای یا مشکی پارچه ای، کفش مشکی ساده و راحت (ترجیحاً کفش پرستاری) و مقنعه سورمه ای یا مشکی.

اتاق عمل: مانتو و شلوار و مقنعه سبز، دمپایی جلو بسته

مامایی:

زایشگاه: مانتو و شلوار سبز.

سایر بخش ها: روپوش سفید، شلوار مشکی پارچه ای، کفش مشکی ساده و راحت و مقنعه مشکی